

Història de Cartagena

Poblada des de temps remot, el primer assentament urbà té lloc cap al 1400 aC amb la fundació de Contestà per part del rei Testà. Cap al segle III aC és colonitzada pels cartaginesos, poble que procedia de Cartago, al nord d'Àfrica (a l'actual Tunísia), i que es disputava l'hegemonia del Mediterrani amb Roma. Després de les guerres púniques que van enfrontar Roma i Cartago, Roma va aconseguir el control de la ciutat. Tenia mines de plata a la rodalia (on en temps dels romans treballaren fins a quaranta mil homes i aportaven 25000 dracmes al tresor romà). Fou capital dels dominis cartaginesos a Ibèria.

El 209 aC, durant la Segona Guerra Púnica, fou atacada per Publi Corneli Escipió quan només tenia 1000 homes de guarnició, la va ocupar i va fer un gran botí. El 206 aC s'hi van celebrar uns jocs en honor de l'oncle d'Escipió. Durant l'imperi fou colònia romana (Colonia Victrix Julia Nova Cartago) i seu d'un convent jurídic amb 65 pobles a més de les Balears. Aquest convent era el més extens de tots i arribava a abastar fins i tot terres càntabres. Eventualment va compartir la capitalitat de la Hispània Citerior amb Tarraco. El seu territori era anomenat Carcedònia. Era punt central d'una via cap a Tarraco (al nord) i cap a Castulo (al sud).

Posteriorment, amb la caiguda de l'Imperi Romà, Cartagena va esdevenir territori visigot. Destruïda al segle VI, estava quasi despoblada el 595 però es va recuperar. Fou domini bizantí i el segle VIII caigué amb la Invasió musulmana d'Hispània. A la vora de Cartagena, Abd-al-Aziz ibn Mussa ibn Nussayr derrotà Teodomir, a qui es concedí pel Tractat d'Oriola el Regne de Tudmir.

Amb els àrabs, Cartagena va passar a denominar-se Qartajannah Al-Halfa, on es va instal·lar el djund d'Egipte; el 761 el cap abbàsida Abd al-Rahman ibn Habib al-Fihri va desembarcar a Cartagena contra l'emir Abd-ar-Rahman I ad-Dàkhil, just quan Sulayman ibn Yaqhdhan, el valí de Madinat Barshiluna s'aliava amb Carlemany. Quan Abd al-Rahman en va tenir el control va fundar un nou centre administratiu no gaire lluny, que fou la ciutat de Madínat Múrsiya el 831, i Oriola va anar perdent la seva condició de capital en favor de la nova ciutat, de qui va seguir els passos a la caiguda del Califat de Qurtuba. Durant el setge d'Aledo (1089) les disputes sobre la Taifa de Múrcia entre els reietons de la península van decidir a Yusuf ibn Tashfin a annexionar les taifes a l'imperi almoràvit. La Taifa de Múrcia fou sotmesa per Ibn Aisha. Va passar després a poder d'Ibrahim ibn Hamushk i de Muhàmmad ibn Mardanix i finalment es va sotmetre als almohades. Quan el Llevant es va revoltar sota Sayyid al-Adil fou part dels dominis del rebel. Després va passar a Muhàmmad ibn Hud i finalment a Zayyan ibn Mardanix que després de perdre València el 1238 es va refugiar a Múrcia d'on fou expulsat per Baha al-Dawla.

El 1243 el Regne de Múrcia es va sotmetre al futur Alfons X el Savi; aquesta zona corresponia a Castella segons el tractat de Cazorla, però els incompliments van obligar a reconsiderar-lo al tractat d'Almizra de 1244. Cartagena i Múrcia però restaven en mans de Castella i el regne fou annexionat el 1245 provocant les revoltes musulmanes d'Al-Àzraq que van durar del 1246 al 1274. El 1296 Jaume II el Just va rebre el regne de Múrcia de Ferran II de la Cerda a canvi del seu suport contra l'infant hereu de Castella Ferran IV de Castella, i es va desfermar la guerra amb Castella, en la que el bisbe de Cartagena va donar suport als castellans. El 1304 es va signar la pau de Torrellas i la sentència arbitral de Torrellas va retornar la meitat del regne de Múrcia a Castella i va integrar l'altra meitat amb Cartagena, al Regne de València. El 1305 el tractat d'Elx va revisar el tractat i va suposar el pas de Cartagena al regne castellà de Múrcia.

Va passar llavors a convertir-se en el més destacat port castellà del Mediterrani. Carles III va ser un dels reis que més va intervenir a Cartagena, ja que la va fortificar i la va envoltar de castells i forts i hi va instal·lar una base naval que encara avui perdura (l'arsenal de Cartagena). Des d'aleshores la presència militar és un factor determinant per a la ciutat.

En 1873, durant la Primera República Espanyola, l'exèrcit destacat a Cartagena es va aixecar en armes i va promulgar el cantó de Cartagena com estat federal dins Espanya abraçant les províncies d'Albacete i Múrcia; la revolta, pràcticament limitada a la ciutat de Cartagena on hi havia l'exèrcit rebel, va durar uns quants mesos; Cartagena fou assetjada sis mesos i la ciutat va quedar al final molt malmesa. Va arribar a encunyar-se moneda pròpia (el duro cantonal). El líder del Cantó de Cartagena va ser el murcià Antonete Gálvez. La bandera fou vermella llisa, el color federal, i es va confeccionar tapant amb sang vermella la mitja lluna i estel blancs d'una bandera turca.

Cartagena va tenir un auge a la fi del segle XIX, amb l'arribada de capital estranger i de famílies europees benestants que hi van fer negoci amb les mines de la propera La Unión. A aquest moment d'auge que es prolonga durant les primeres dècades del segle XX correspon la construcció de nombroses cases i edificis modernistes, moltes d'elles obra de l'arquitecte català Víctor Beltri. Aquests testimonis d'arquitectura modernista constitueixen un dels elements patrimonials més notables de Cartagena. Després del cessament de les mines de La Unión en la dècada de 1930, Cartagena va rebre una gran massa de treballadors de les mines que havien quedat a l'atur, cosa que va contribuir a una crisi que es perllongaria fins a la dècada de 1960.

En la Guerra Civil, Cartagena va ser base naval de la República, i va romandre-hi fidel fins a l'abril de 1939. La ciutat va ser repetidament bombardejada per l'aviació feixista. El bombardeig del 25 de novembre de 1936 va ser especialment dur. Es conserva, museïtzat, un dels refugis antiaeris construïts durant la Guerra Civil.

En la dècada dels seixanta va ser industrialitzada bruscament en l'aspecte siderometal·lúrgic, i també destacava per la construcció de vaixells en les seves drassanes. Aquesta situació de la Cartagena industrial es va mantenir fins a la dècada dels noranta, quan una gran crisi va assolar la ciutat i va desaparèixer gran part d'aquest teixit industrial. Malgrat això, Cartagena continua sent el principal punt industrial del sud-est peninsular.

Des de la creació de la comunitat autònoma de la regió de Múrcia, l'any 1982, hi té la seva seu l'Assemblea Regional de Múrcia, el parlament de la comunitat autònoma.

El descobriment de l'important teatre romà de Cartagena, l'any 1988, seguit de la seva recuperació i museïtzació a càrrec de l'arquitecte Rafael Moneo (el museu del teatre romà es va inaugurar l'any 2008) enceta una etapa de relleu de la ciutat basat en actuacions patrimonials entre les quals també sobresurt la creació del Museu Nacional d'Arqueologia Subaquàtica ARQVA, inaugurat l'any 2008. **(Viquipèdia)**